

SETRIÐ Í HAVN LÆT DYRNAR UPP TIL HOUSTON

STØRV – Uttan Fróðskaparsetrið og professaran Jim Brown hevði eg neyvan verið í hesum starvinum í dag. Eg eri eisini bilsin av at uppliva, hvussu nógv av tí eg havi lært á Setrinum, eg ítøkiliga havi brúk fyri í arbeiðinum sigur Hilmar Simonsen, sum júst hevur fingið starv hjá amerikanskari fyrirkonu.

Jan Müller

Hann fekk master-prógv í jarð- og jarðalisfrøði á universitetinum í Århus í 2003 og flutti um sama mundi heim til Føroya at búgva, tí hann hevði eina dóttur her. Men illa gekst at fáa arbeiði innan hetta yrkið, so hann noyddist at leita aðrar leiðir og endaði við at gerast blaðmaður seint á sumri í 2003. Í 2006 lýsti Fróðskaparsetrið eftir PhD-lesandi í leitingar-jarðalisfrøði. Hilmar søkti og fekk

starvið. Talan er um Hilmar Simonsen, sum altíð hevur havt áhuga fyri jarðfrøði og í tí sambandi eisini oljuvinnu í breiðari merking.

Fróðskaparsetrið í Havn skuldi koma at gera munin í framtíðar arbeiðslívinum hjá Hilmari. Á Setrinum kom hann at arbeiða við eini granskingarverkætlan, sum umfataði upptøku, viðgerð, og tulkning av seismiskum dátum við atliti til føroyska basaltið. Hilmar var heppin at fáa ein sera royndan og

dugnaligan vegleiðara - kanadiumannin Jim Brown, sum var komin til Føroya eitt ár frammanundan í starv á Fróðskaparsetrinum sum professari í leitingar-jarðalisfrøði. Jim Brown hevur drúgvur altjóða royndir bæði innan ídnaðin og akademiska heimin. Hann starvast nú á universitetinum í Stavanger, har hann fyri hálvum ári síðani fekk nýtt starv, hóast hann er farin um pensiónsaldur. Sjálvur er Hilmar ikki í iva: – Hann var ein sannur fongur fyri Fróðskaparsetrið, og eg eri sera takksamur fyri at hava havt hann sum veg-

leiðara. Bert spell at hann ikki er har longur.

PhD verkætlanin varð stuðlað av fleiri ymskum feløgum og stovnum, men mesti stuðulin kom frá Granskingarráðnum, Statoil, ConocoPhillips, Landmark-Halliburton, BP, Atlantic Petroleum og Geysir Petroleum.

Hilmar greiðir frá, at meðan hann arbeiðdi við verkætlanini sendi hann stundum samandrættir (abstracts) av sínum granskingarúrslitum til ummælis í samband við altjóða ráðstevnur. Hetta førði millum

annað til, at hann í 2009 fekk góðkenning úr USA at koma til Houston at halda framleggju á árligu ráðstevnuni hjá felagskapinum SEG (Society of Exploration Geophysicists). Hendan árliga afturvendandi ráðstevnan umfatar hundrættals framleggjur við fakligum og nýskapandi innihaldi, umframt marknaðarføring av vörum og tænastrum, har oljufeløg og feløg við tilknýti til oljuvinnuna sýna fram lutir og tøkni. Ein av teimum stóru og vøkru básunum átti amerikanska fyrirkonan Ion Geophysical, og

tað var av tilvild at Hilmar kom í samband við hesa fyrirkona.

Ovfarin

– Vit vóru fleiri lesandi, sum stóðu har og prátaðu, tá ein “skjótt snakkandi” maður kom og bjóðaði okkum ein busstúr dagin eftir út hagar, sum fyrirkonan heldur til. Slíkar fyrirkonur gera nógv fyri at tekkjast teimum, sum skjótt eru liðug at lesa og at fáa tey at søkja starv hjá sær sigur Hilmar og heldur fram:

– Eg tók sjálvandi av, og komin út hagar sá eg hetta

Føroyar klekja fólk til oljuvinnu

Eitt stórt tal av føroyingum arbeiðir í frálanda/oljuvinnu og vinnur við tilknýti til tær í nógvum londum kring heimin. Føroyskir útbúgvarstovnar eiga ein stóra lut í hesi gongd, og millum hesar telist eisini Fróðskaparsetrið. Hilmar Simonsen, sum Sosialurin hevur gjørt samrøðu við, er bert eitt av hesum mongu fólki, sum hevur fingið starv í útlandinum eftir at hava útbúgv seg í Føroyum. Hann heldur, at vit eiga at hjúkla um og menna Fróðskaparsetrið, tí tað hevur og kann fáa uppáftur størri týðning fyri útbúnað føroyingar, sum ætla sær út í stóru verið at fáa sær arbeiðsroyndir – og hvør veit – ein dag at venda heimaftur til eitt nú eina føroyska oljuvinnu at arbeiða.

Hilmar Simonsen skal arbeiða umborð á hesum skipinum. Reiðarið eitur Polarcus, men hann starvast hjá Ion Geophysical, sum stendur fyri tí seismiska partinum, know-how'inum

Hilmar Simonsen uttanfyri høvuðssæti hjá seismikkfyrirkonu ION Geophysical í Houston í Texas

Stóran týdning at útbúgva fólk til vinnulívið

ÚTBÚGVING – Tað hevur stóran týdning, at vit í Føroyum eru við til at útbúgva fólk til vinnulívið. Hetta ger seg eisini galdandi fyri oljuvinnulívið. Tað er týdningarmikið m.a. at menna ein vitanardepil á Fróðskaparsetrinum, ið kann menna hægri førleikar til eitt nú oljuvinnuna heldur Hans Pauli Joensen, leiðari á Náttúruvísindadeildini á Fróðskaparsetrinum

Jan Müller

Hans Pauli Joensen, leiðari á Náttúruvísindadeildini á Fróðskaparsetrinum er sera fegin um, at tey har kunnu verða við til at útbúgva føroyingar til arbeiði uttan fyri Føroyar og vónandi ein dag venda heim aftur. Hann fegnast um, at Hilmar Simonsen, sum hevur víðariútbúgvandi seg á Setrinum, nú hevur fingið starv í amerikanskari fyrirtøku, ið veitir tænastr til oljufeløgini.

Hann vísir á, at tað á Náttúruvísindadeildini verða bjóðaðar útbúgvingar, ið m.a. kunnu brúkast í oljuvinnuni. Í seinnu helvt av 1990-unum varð sett á stovn ein bachelorútbúgving í kolvetnisverkfrøði (ofta eisini nevnd oljuverkfrøði). Hendan útbúgvingin legði m.a. dent á boring eftir olju og gassi, eins og fortreytir fyri, at olja og gass kundu finnast í og útvinnast úr undirgrundini. Ein samstarvsavtala um útbúgvingina varð gjørd við Høgskolen i Stavanger (nú Universitetet i Stavanger).

Tey, sum tóku hesa útbúgvingina, hildu fram at lesa til master stig á universitetum í Bretlandi, Danmark og Noregi, og tey flestu eru í starvi innan oljuvinnuna kring heimin. Síðan 2008 er bjóðað út ein bachelorútbúgving í Jarð- og havfrøði, har studentarnir kunnu velja at leggja dent á jarðalísfrøði og leiting eftir ráevnum, ella dent á havfrøði og umhvørvisfrøði. Nøkur av evnunum eru tey somu sum í útbúgvingini til kolvetnisverkfrøðing.

Hans Pauli Joensen, leiðari á Náttúruvísindadeildini á Setrinum: – Vit eiga at vera upp á forkant, soleiðis at vit kunnu hava útbúgvandi fólk tøk, tá oljuvinnan kemur í gongd her

Mynd: Jens Kristian Vang

PhD-útbúgvingar vórðu eisini settar í gongd við atlit at oljuvinnuni. Í 2011 verða tveir studentar lidnir við PhD-útbúgving við denti á kanningar við seismikki. Hesir báðir hava longu fingið arbeiði í altjóða oljuvinnuni.

Stuðul frá oljuvinnu

Vit spurdu Hans Paula, hvønn týdning tað hevur havt, at oljufeløg hava stuðlað uppundir útbúgving og gransking á Setrinum gjøgnum árin.

– Tá avgerð í 1990-unum varð tikin um at bjóða bachelor og PhD-útbúgving við atlit at oljuvinnuni

varð tað ein avgerandi fortreyt, at oljufeløg vildu veita figgarligan stuðul. Hetta var burtur av teimum pengum, ið feløgini høvdu bundið seg til at lata sum førleikapengar. Stuðul frá oljufeløgnum hevur eisini eftirfylgjandi havt alstóran týdning fyri menning av gransking og útbúgving á Náttúruvísindadeildini á Fróðskaparsetrinum.

– Hvønn týdning sær tú í, at vit sjálvi útbúgva fólk til at arbeiða í eini framtíðar føroyskari oljuvinnu

– Eg haldi tað hevur stóran týdning, at vit í Føroyum eru við til at útbúgva fólk til

vinnulívið. Hetta ger seg eisini galdandi fyri oljuvinnulívið. Tað er týdningarmikið m.a. at menna ein vitanardepil á Fróðskaparsetrinum, ið kann menna hægri førleikar til oljuvinnuna. Onkur vil kanska siga, at vit hava verið í so tíðliga úti, tí framvegis er eingin oljuvinna komin í gongd í Føroyum. Mín fatan er hinvegin, at vit heldur eiga at vera upp á forkant, soleiðis at vit kunnu hava útbúgvandi fólk tøk, tá oljuvinnan kemur í gongd her. Sum nevnt eru flestu, ið hava tikið útbúgving hjá okkum, í starvi innan oljuvinnuna aðra staðni.

Hetta er jú eitt vælent fyrbrigdi, at vit í Føroyum eisini útbúgva fólk til altjóða vinnu. Her hugsji eg serliga um útbúgvingarnar til skipsførara og maskinmeistarar, har ein stórir partur er í starvi hjá útlandskum reiðarum.

– Er Setrið eitt gott útbúgvingarstað í so máta og hvat siga hagtølini?

– Vit hava ikki hagtøl. Eg haldi kortini, at tað kann sigast at vera eitt gott stað, tí allir studentar hava havt góðar møguleikar fyri at byggja oman á sína bachelorútbúgving frá Setrinum á útlandskum universitetum, og teir hava fingið starv í m.a. altjóða oljuvinnuni.

Hans Pauli Joensen vísir annars á, Náttúruvísindadeildin hevur tvær aðrar bachelor útbúgvingar, ið ivaleyst eisini kunnu verða grundarlag fyri stórvum í oljuvinnuni. Onnur er ein útbúgving í KT-verkfrøði og hin ein útbúgving í lívfrøði.

jan@sosialurin.fo

sum ein gyltan møguleika at gera vart við meg. So eg valdi at leggja smædni og afturhald til viks eina løtu og setti teimum hópin av spurningum viðvíkjandi teirra virkisøkjum. Eins og øll hini fekk eg møguleikan at presentera meg í einari stuttari videoupptøku og geva teimum mítt CV. Eg fall serliga í prát við tann, sum hevur ábyrgdina av offshore seismikkvirkseminum og kom at hava eitt ávíst samskipti við hann til eg árið eftir, í 2010, aftur varð góðkendur at leggja granskingarúrslit fram á árligu ráðstevnuni hjá SEG, sum hesaferð varð hildin í Denver, Colorado. Ta ferðina komu tvey umboð fyri Ion Geophysical at lurta eftir framløguni hjá mær, og tað varð uttan iva ein týðandi lutur í, at eg í dag havi fingið starv hjá fyrirtøkuni. Ion Geophysical leggur sera stóran dent á nýskapar (innovation), og fyrirtøkan brúkar stórar upphæddir til gransking og menning.

Eitt øðiliga stórt tal av umsøkjendum var til hetta starvið – ella størvini, tí talan er um nøkur størv, sum eru blivin sett. Men bara umleið 1 prosent av teimum, sum søktu, finga arbeiði; hetta vóru "the top rated applicants", sum tey rópa tað. Hilmar sigur seg

vera ovfarnan av, at hann skuldi vera uppi í hesum eina prosentinum. – Um eg hevði vitað frammanundan, at eg kom at vera í kapping við eitt so stórt tal av umsøkjendum, so hevði eg neyvan havt søkt yvirhøvur leggur hann aftrat.

Í løtuni er Hilmar til upplæring hjá Ion Geophysical í hævudssætinum í Houston saman við 6 øðrum - 3 amerikanarum, 2 onglendingum og einum fraklendingi. Um knappar 2 mánaðir fara tey at sigla við einum spildurnýggjum nýmótans seismikkskipi. Arbeiðsmynstrið við seismikkskipinum er 5 vikur úti og 5 vikur heima, og hetta hevur stóran týdning fyri Hilmar, tí so kann hann framvegis vera búgvandi í Føroyum saman við konuni og børnunum. Í øllum førum inntil onnur avgerð verður tikin.

Hilmar dylur ikki fyri, at hann er ómetaliga takksamur fyri tíðina á Fróðskaparssetrinum. – Utan Fróðskaparsetrið og professaran Jim Brown hevði eg neyvan verið í hesum starvinum í dag. Eg eri eisini bilsin av at uppliva, hvussu nógv av tí eg havi lært á Setrinum, eg ítøkiliga havi brúk fyri í arbeiðinum.

jan@sosialurin.fo